

LAMBANES

ein av teimum nýggju 30 tons statsbátunum
søktur av trolara á Havnarvág
um miðdagsleitið fríggjadagin.

Ein Hool-trolari kemur fríggjadagin siglandi inn móti Havnar bryggju.

Hann stevnir mitt á snurrvæðsbátin LAMBANES, ið lá uttanfyri bryggjuna. Trolarin roynir at bakka, men maskinan virkar ikki — og við eitt hoyrist harðligt brak. Trolarin rakti Lambanes á lærið. Báturin søkkur beinanvegin. Tibetur kom eingin maður til skaða.

Trolarin varð sjálvandi heitur og skaðabót varð kravd.

Tað er talan um ein 125 fóta langan »Føroya trolara«.

Loyvi til at taka ábyrgd fyri lån til Porkeris kommunu til trolarakeyp.

Vit eru bidnir at taka upp hesi brot úr Nevndarliti nr. 10 1946.

Fyrst í álitinum verður sagt frá, at tvey feløg í Porkeri royna at keypa trolara, tí Porkeningar eins og flestu Føroyingar lógu fjarleysir.

Felagið Bergið og kommunan søkja landsnevndina um tingsins vegna at geva kommununi lánlovi og garanti fyri 30.000 kr. til trolarakeyp. Málið hevur verið hjá landsnevndini, har nevndin bæði sýtti lánlovi og garanti.

Málið verður so beint til tingið. Har siga: R. Long, S. Ellefsen, H. P. Klein og Kr. Kr. Djurhuus:

»Meirilutin ber fram sína viðurkenningu av tí samtaksanda, henda umsókn ber prógv um, men má samstundis vísa á, at ábyrgd fyri hesum láni vil færa við sær krav um ábyrgd fyri nógvum lánum av sama slag í einari tíð, tá ið lögtingið sjálvt roynir at útvega sær lán upp í nógv milliónir av krónum, umframt hvat ið kravt kann verða í næstu framtíð. Fleirtalið má tí mæla til, at tingið tekur somu støðu í hesum máli sum landsnevndin. Tað tykist meirilutanum, at besta úrslit í hesum máli hevði verið, um bæði trolarafelegi í Porkeri, nú so torført er at útvega pening, vóru sligin saman til eitt, og vóru tá helst góðar peningavónir til at fáa ein trolara til bygdina. Tveir trolarar til Porkeris svara eftir fólkatalinum til 120 trolarar í øllum Føroyum, og er hetta eitt nógv ov stórt tal til at kunna rokna við at fáa annaðveðrættarlán til frá vinnulánsgrunninum. Um bert verður roknað við brúktum trolarum av tí slag, sum nú verða keyptir til landið, fer peningurin til annaðveðrættarlán (50%) upp í minnst 24000000 kr. Annars má tað haldast av tí slag, forsvartligt at byggja framtíðina bert á brúkt skip, og til nýbyggingar krevst uppaftur størri peningur.

Løgtingið hevur gjøgnum Vinnulánsgrunnin roynt at útvega pen-

ing til annaðveðrættarlán til skipakeyp, upp í 50%, sum má sigast at vera hægsta mark fyri tilikum láni. Tað kann ikki ætlast annað enn at Løgtingið má fáa tap av hesum lánum, og má tí verða hugsað um ikki at vada so langt út í peninga ábyrgd, at ikki sæst út fyri endan. Løgtingið hevur, sum er, stóra ábyrgd av kommunulánum frammanundan, hevur sett fyri 4 milliónir kr. í lán til vinnulánsgrunnin og hevur uppskot frammi um nógv milliónir kr. aftrat í láni til henda grunn. Hugsað má tí væl um ta peningaliga ábyrgd, lögtingið tekur uppá seg í hvørjum einstakum føri. Sum áður nevnt eru 2. veðrættarláni komin upp í 50%, og hetta hevur bara verið gjørt fyri at fáa veiðifer til landið so skjótt sum møgult og við teirri hugsan, at landið heldur má taka nakað tap uppá veiðiferini, um tey kunna fáast í bræði. Men tapið má ikki vera so stórt, at alt landið fer á húsagang. Tað rætta hevði tí heldur verið nú at lækka annaðveðrættarlánið, hækka tað kunna vit ikki. Um lögtingið umframt eina stóra peningaábyrgd frammanundan eisini tekur ábyrgd fyri kommunulán til somu skip, verður tingsins peningaábyrgd av veiðiskipum nógv meir enn 50%, og tað kunna vit ikki mæla til. Um kommunurnar sjálar hava pening at seta í veiðifaraskip ella við ibúgvarunum samtykkir at taka lán, sum lógin heimilar teimum uttan loyvi og ábyrgd frá lögtinginum, so er her ein farandi vegur hjá teimum at styðja hesar fyrirkætur. Eisini kann peningur útvegast við eykaáliknan uppá stutt áramál.

Minnilutin P. M. Dam helt fram:

At veita skip til landið, helst soleiðis, at fiskimenn verða at eiga tey sjálvi, má haldast, sum viðurskiptini í dag liggja, vera ein hin týðningarmesta uppgáva hjá Føroya fólk. Men flestu fiskimenn eru fíggjarliga ov veikir at lyfta skipini við egnari megi og vanligum banklánum. Tað er yvirhøvur ikki hugsað um hjá teimum einsamallir at fara undir skipakeyp, tá ið talan er um dýr og stór fætur sum trolarar.

Hitt almenna her á landi eru kommunur og Føroya Løgting.

Løgtingið hevur við stovnanini av Vinnulánsgrunninum gjørt eitt stórt, men ikki nóg stórt tiltak við hesum endamáli. Hesin grunnur lænir inntil 50% av keypivirðinum móti 2. veðrættarretti, tá ið peningur er tókur. Nú er tessverri eingin tilikur tókur peningur í grunninum, og sjálvt um peningur var tókur, hevur grunnins stýri hildið seg vanliga ikki kunna fara longri enn til lángevan til t.d. trolarar upp til 200.000 kr. til hvørt farið. Henda støða grundast á ynski um at fáa lánipeningin betri at rækka til til øll tey skipakeyp, ið nú talan er um. Tá ið flestu trolarakeypini — við umvølingum — koma at liggja oman fyri 400.000 kr., verður tað heilt stórt peningur, ið fiskimennir sjálvi skulu veita til vega. Henda pening hava teir sum sagt ikki.

Tá ið eingin kraftarkelda má verða ótroystt fyri at fáa veiðifer sum trolarar, og tá ið hesi veiðifer í fyrstu syftu koma at hava hin stórsta týðningin fyri hitt ástaðisliga almenna, kommunurnar, halda flestu veiðimenn tað vera náttúrligt og átroðkandi neyðugt, at kommunurnar, um talan er um eina bygðasamtøku, leggja alla orku sína á fyri at taka undir við strembanini eftir at fáa nútíðars veiðifer sum trolarar. Við økanini av skattaevnini sum eitt veiðitiltak sum keyp av einum trolara er, verður kommunan í fyrstu syftu at heysta øktan inntøkuággða, og verður betri fætur fyri at lúka sína uppgávu at berjast móti arbeiðsloysi og berjast fyri at skapa sínum ibúgvarum betri og betri fíggjarlig og mentunarlig kor. Ein kommuna má tí — umframt at færa ein hjálpanði politikk yvir fyri sínum fiskimonnum og arbeiðsmonnum — haldast at færa ein fíggjarliga klókan kommunalpolitiskan politik við beinleiðis at leggja herðarnar til samtøkuroyndir við at seta munandi pening í tiltøk til trolarakeyp.

Ofra verður so vakurt fíkið til, at allir partar skulu leggja saman, draga eina línu, fyri sum ein samlað kraft at loysa stórar landsuppgávur. Men kann nokur samgonga og kraftarsavnan vera vakrari og sterkari enn ein samgonga, hvar ið fyrst hin livandi arbeiðsmegin — hitt arbeiðandi fólk á sjógv og landi — gongur saman so tætt og langt sum møgult er fyri fjøldina og setur alla sína arbeiðsmegi altanfyrir, hvar ið harnæst hitt ástaðisliga almenna, kommunan, við øllum sínum skattaborgarum og í navni teirra skjýtur munandi pening, og hvar ið so hitt landsumfatandi almenna, tingið og statúr, til allraseinast leggur sína megi aftanfyrir bygða og oyggjafylkingina og tekur lut í við beinleiðis láni og studningi?

Ein tilik fylking kann av sonn-

um kallast ein landsfylking, og ber ómetaligar kreftur í sær og kann loysa risauppgávur, sum einstaklurin ella ein stubbafylking als ikki kunnu droyma um at loysa.

Fyri hesari landsfylking og kraftarsavnan gera javnaðarmenn seg til talsmenn, og vóna at ikki bara Froðbiar sóknar kommuna og Porkeris kommuna stevna at, men allar kommunur, sum riðast av arbeiðsloysi, og hvar ið ein partur av tí arbeiðsføra fólkinum, ið ikki veit sær livandi ráð at koma til arbeiðis, heldur enn landið at flýggja og noyðast at offra arbeiðsmegi sína til uppbyggingar og frama fyri uppgávur, ið liggja uttan fyri Føroyar, og sum ofta eru beinleiðis lagdar ímóti Føroya lands og fólks interessum.

Hann, ið gongur hesari umsókn ímóti, skal vita, at hann harvið er við at stækka og kvala eina ta mætastu lyftingar-, fylkingar- og frígeringarmegi í okkara fólk. Hann beinleiðis leggur eina frýstandi hond niður í skallan á fjøldina í hennara roynd og streban at bróta seg úr fíggjarligum trældómi til tey friu og frælsu kor ongum manni at noyðast at vera fleimari og lótaelskari, men einans at vera bundin av rætti og skjali og samfelagsins heildarkrevum, ið grundast á ábyrgdarkrævið ein fyri allar og allir fyri ein í felagsstreman at veita heildini sum einstaklinginum hitt stórsta eydnúrtakið.

Sambart hesa grundan og áðanann loyvir meirilutin sær at seta fram uppskot um at veita Porkeris kommunu umsøkta lánlovi og ábyrgd eins og at geva landsnevndini heimild til tingsins vegna at taka somu støðu til líknandi umsóknir frá øðrum kommunum.

UPPSKOT:

I. Frá meirilutanum:

Svarað verður sóknarstýrinum í Porkeri, at lögtingið í hesum máli má taka somu støðu sum landsnevndin tók 24. apríl, tó at eisini kann gevast loyvi til eykaáliknan í eitt stutt áramál.

II. Frá minnilutanum.

Tingið veitir Porkeris kommunu umsøkta lánlovi og ábyrgd og heimilar landsnevndina tingsins vegna at taka somu støðu fyri líknandi umsóknum frá øðrum kommunum.

FØROYA LØGTING,
7. mei 1946.

ØLLUM BÓKHALDS- SKYLDIGUM SKATTABORGARUM

verður her gjørt kunnigt, at sjálvuppgáva teirra verður ikki viðgjørd uttan so, at tað saman við rakstrarrokskap og fíggjarstandi verður sent nevndini undirskrivað sjálvuppgávuskjal.

TÓRSHAVNAR LÍKNINGAR-
NEVND, tann 20. januar 1947.